

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Балабақшада балаларды табиғатпен таныстырудың маңызы

ЖАРИЯЛАНДЫ
21.12.2024СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/173323/>**Бажикеева Гульбан Абдикеримовна****Лауазымы: тәрбиеші****Алматы облысы****Ұйғыр ауданы.****Ақтам орта мектебі****Мектепке дейінгі шағын орталығымен КММ**

Кіріспе: Балабақша – балалардың алғашқы білім ала бастайтын, танымдық және тұлғалық дамуының негізі қаланатын кезеңі. Бұл жас кезеңінде балалар өздерінің қоршаған ортасымен, табиғатпен танысуы маңызды рөл атқарады. Табиғатпен таныстыру – балалардың экологиялық тәрбиесін қалыптастырып, олардың табиғатқа деген сүйіспеншілігін оятатын маңызды процесс. Бұл мақалада балабақшада балаларды табиғатпен таныстырудың маңызы мен оның тәрбиелік, танымдық және психологиялық аспектілері қарастырылады.

1. Табиғатпен таныстырудың балабақшадағы рөлі

Балабақшадағы тәрбие мен оқыту процесінің басты мақсаттарының бірі – баланың қоршаған ортаны түсінуі мен оған деген қызығушылығын дамыту. Табиғат әлемімен танысу баланың алғашқы танымдық тәжірибесінің негізі болып табылады. Табиғаттың құбылыстарымен, өсімдіктер мен жануарлармен танысу арқылы бала өзіне қажетті ақпаратты жинап, әлемді кеңірек және тереңірек түсінуге мүмкіндік алады. Табиғаттағы әрбір құбылыс, оның өзгерістері мен заңдылықтары балаларға жаңалық ашуға мүмкіндік береді. Балабақшадағы оқу қызметі балалардың табиғатқа деген қызығушылығын оятып, оларға табиғаттың әртүрлі компоненттерін тереңірек түсінуге көмектеседі. Өсімдіктердің өсу процесі, жануарлардың тіршілігі, ауа райының өзгерістері туралы ақпараттар балалардың жалпы дүниетанымын кеңейтеді. Бұл балалардың әлемді

танудағы алғашқы қадамдарын жасауына ықпал етеді.

2. Табиғатпен таныстырудың тәрбиелік маңызы

Балаларды табиғатпен таныстыруда ең маңызды аспектілердің бірі – экологиялық тәрбие. Қазіргі кезде экологиялық проблемалар әлемдік деңгейде маңызды мәселеге айналып отыр. Сондықтан балабақшада табиғатпен таныстыру арқылы балаларға экологиялық мәдениет қалыптастыру қажет. Табиғатқа деген сүйіспеншілікті, оны қорғау қажеттілігін түсіндіру – экологиялық жауапкершілікті тәрбиелеудің алғашқы қадамы болып табылады. Балаларды табиғатпен таныстыру олардың қоршаған ортаға деген сезімталдығын дамытып, экологиялық мәселелерге деген жауапкершілікті қалыптастырады. Мысалы, балаларға ағаштарды кесудің зиянды екенін, судың ластануының тіршілік үшін қауіпті екенін үйрету – оларды табиғатты қорғаушы болуға баулиды. Табиғаттың әсемдігін түсіну, оны қорғау қажеттілігі баланың ішкі мәдениетін және қоғамға деген жауапкершілігін арттырады.

3. Танымдық даму тұрғысынан маңызы

Балабақша жасындағы балалар үшін табиғат – үлкен зертхана. Табиғаттың әрбір құбылысы, әртүрлі өсімдіктер мен жануарлар әлемі – балалардың танымдық қабілеттерін дамытуға ықпал етеді. Балалар табиғаттың құпияларын ашып, өз бетінше сұрақтар қойып, жаңа білім алады. Табиғатпен таныстыру процесінде балаларда бақылау дағдылары, талдау және салыстыру қабілеттері дамиды. Табиғаттағы түрлі өзгерістер мен құбылыстарды бақылау баланың логикалық ойлауын дамытуға үлкен ықпал етеді. Мысалы, жапырақтардың көктемде ашылып, күзде түсуі, құстардың көшуі, күннің шығуы мен батуы сияқты құбылыстар балаларға табиғаттың заңдылықтары мен циклдарын түсінуге көмектеседі. Бұл баланың дүниетанымын кеңейтіп, өз қоршаған әлемін тануына мүмкіндік береді.

4. Психологиялық аспектілері

Балалар табиғатпен танысу барысында тек ақыл-ой ғана емес, эмоциялық тұрғыдан да дамиды. Табиғатта балалар табиғаттың әсемдігін, тыныштығын, әртүрлі дыбыстарды, түстер мен пішіндерді сезінеді. Бұл олардың сезім мүшелерінің дамуына, қоршаған әлемді қабылдауына ықпал етеді. Табиғаттағы әрбір сапар бала үшін жаңа эмоциялық тәжірибе болып табылады, ол өз кезегінде оның психологиялық жағдайына оң әсер етеді.

Табиғатпен таныстыру барысында балалар табиғатқа жақын болу арқылы өзін-өзі сезінуді үйренеді. Жер мен су, ағаштар мен гүлдер, жануарлар мен құстар – баланың ішкі әлемін байытып, оған жан-жақты үйлесімділік береді. Табиғатпен тығыз байланыста болу баланың көңіл-күйін көтеріп, тыныштандырады, оның эмоционалды жағдайын жақсартады.

5. Табиғатпен таныстыру әдістері мен тәсілдері

Балабақшада балаларды табиғатпен таныстырудың бірнеше тиімді әдіс-тәсілдері бар. Бұл әдістер балалардың қызығушылығын арттырып, оқу процесіне белсенді қатысуын қамтамасыз етеді.

- **Ойындар:** Табиғатпен таныстырудың тиімді әдістерінің бірі – ойындар. Ойындар арқылы балалар өсімдіктер мен жануарлар туралы білімдерін кеңейтеді. Мысалы, «Табиғаттағы серуен» ойынында балалар табиғаттағы түрлі өсімдіктер мен жануарларды анықтап, олардың атауларын үйренеді.
- **Экскурсиялар:** Табиғат аясында өткізілетін экскурсиялар баланың табиғатты сезінуіне, оны тікелей бақылауына мүмкіндік береді. Орманға, бақшаға, су қоймасына немесе өзенге экскурсиялар – балалардың экологиялық білімін арттырады.
- **Тәжірибелер мен бақылаулар:** Балаларға өсімдіктердің өсуін бақылау, топырақтың құрамын зерттеу, су мен ауа райының өзгерістерін бақылау сияқты тәжірибелер жүргізу – оларды табиғатпен таныстырудың тиімді жолдары болып табылады.
- **Шығармашылық жұмыс:** Балалар табиғаттың әсемдігін бейнелеу арқылы өздерінің шығармашылық қабілеттерін дамыта алады. Табиғаттың көрінісін салып, табиғатқа байланысты әңгімелер жазу арқылы олардың қиялы мен тіл дамытуға көмектесуге болады.

6. Қорытынды

Балабақшада балаларды табиғатпен таныстыру – олардың экологиялық тәрбиесін қалыптастырудағы, дүниетанымын кеңейтудегі, психологиялық және физикалық дамуына ықпал ететін маңызды процесс. Табиғатпен танысу баланың рухани байлығын арттырып, оны қоршаған ортаға деген құрмет пен жауапкершілікке тәрбиелейді. Оқу барысында қолданылатын ойындар, экскурсиялар, тәжірибелер мен шығармашылық жұмыстар арқылы балалар табиғатты тереңірек түсініп, оның әсемдігі мен маңызын сезінеді. Осылайша, табиғатпен таныстыру баланың жан-жақты дамуына ықпал етіп, оның болашақта экологиялық сауатты және табиғатқа қамқорлықпен қарайтын адам болып өсуіне жол ашады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Жапанова Р. Н., Аширбекова Қ. С. МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРҒА ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ТӘРБИЕ БЕРУ ТӘСІЛДЕРІ – 2018. – №. 3. – С. 90-93.

2. Ғалиева А. Н., Ахметова Г. Б. Мектеп жасына дейінгі балаларға экологиялық тәрбие беру жұмысын ұйымдастыру.
3. Интернет желісі

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.